

19 Οκτωβρίου 2014

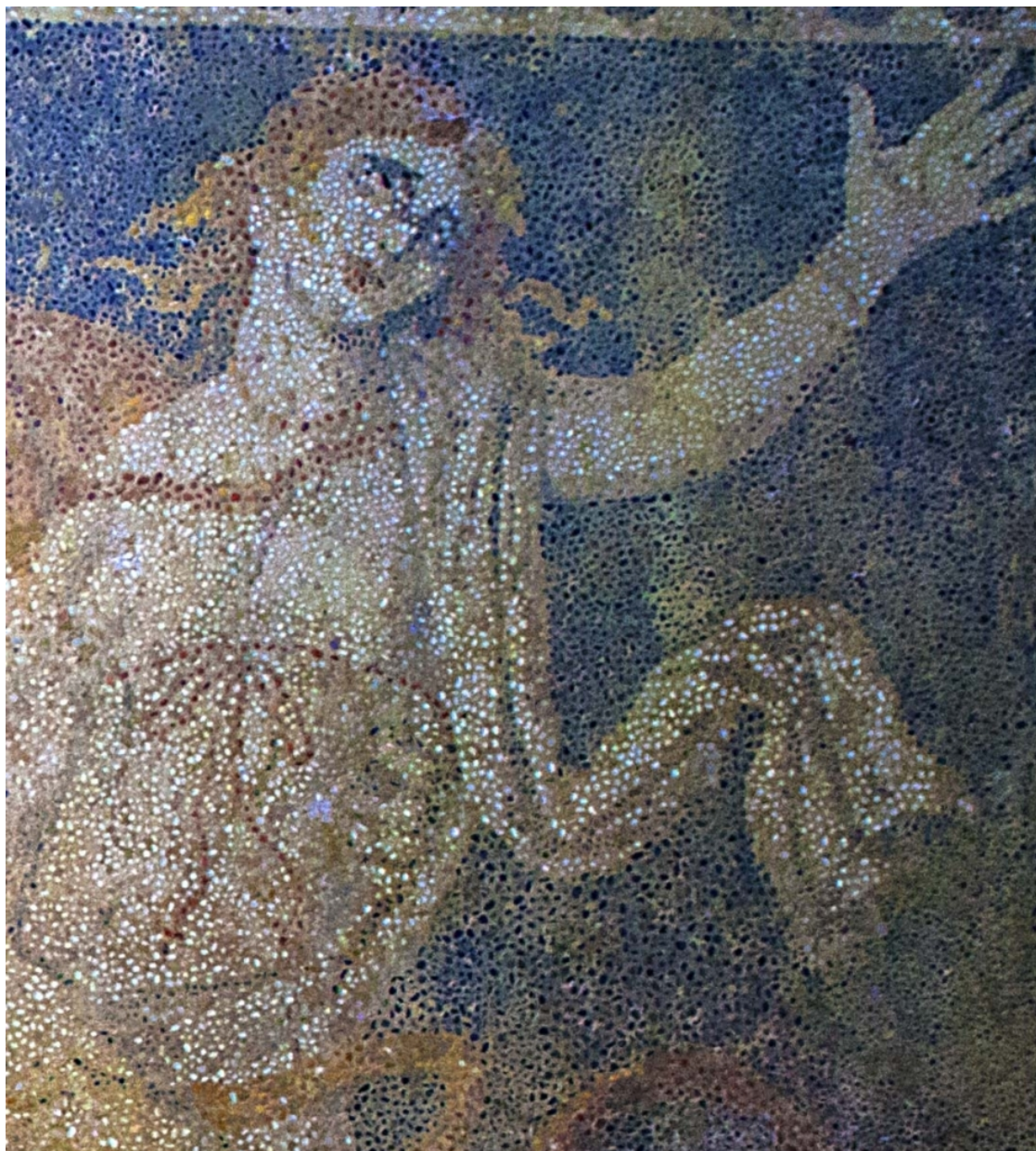
Η αποκάλυψη της Περσεφόνης

[Πολιτισμός](#) / [Αρχαιολογία](#) / [Πολιτισμός](#)

[Κατερίνα Χουζούρη](#)

Συνεχίζεται η ανασκαφική εργασία στον λόφο Καστά, από την ΚΗ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Από την αφαίρεση και των τελευταίων στρωμάτων χωμάτων από την ανατολική πλευρά του ψηφιδωτού, αποκαλύφθηκε η τρίτη μορφή της παράστασης, πίσω από τον γενειοφόρο άνδρα, ο οποίος -εκτός από το στεφάνι- φοράει και κόκκινο ιμάτιο, σημειώνεται στην ανακοίνωση του Υπουργείου Πολιτισμού.

Πρόκειται για γυναικεία νεανική μορφή, με κόκκινους ανεμίζοντες βοστρύχους, η οποία φοράει λευκό χιτώνα που συγκρατείται με κόκκινη λεπτή ταινία στο ύψους του στήθους. Φέρει κόσμημα στον καρπό του αριστερού της χεριού. Είναι προφανές ότι πρόκειται για την μυθολογική παράσταση της αρπαγής της Περσεφόνης από τον Πλούτωνα, με την παρουσία του θεού Ερμή ως ψυχοπομπού, όπως είθισται σε ανάλογες αναπαραστάσεις. Η σύλληψη του έργου καθλώνει τον θεατή, καθώς ο δημιουργός του αποπειράται να συλλάβει τη στιγμή. Επίσης, αποδεικνύει ότι οι Αρχαίοι Έλληνες γνώριζαν την έννοια της προοπτικής στη ζωγραφική.

Είναι εκπληκτική η παράσταση όχι μόνον για τον χρωματικό της πλούτο, αλλά και για την τέλεια εκτέλεση του σχεδίου. Στην παράσταση του ψηφιδωτού παρουσιάζεται και η τρίτη διάσταση, ιδιαίτερα στην απεικόνιση του ψυχοπομπού και της Περσεφόνης. Είναι φανερό ότι η παράσταση παραπέμπει και στην αντίστοιχη της αρπαγής της Περσεφόνης, στον λεγόμενο Τάφο της Περσεφόνης, στο βασιλικό νεκροταφείο των Αιγών. Όμως η παράσταση της αρπαγής της Περσεφόνης, στις Αιγές είναι τοιχογραφία. Εδώ, για πρώτη φορά, απαντάται σε βοτσαλωτό ψηφιδωτό, σε ταφικό μνημείο.

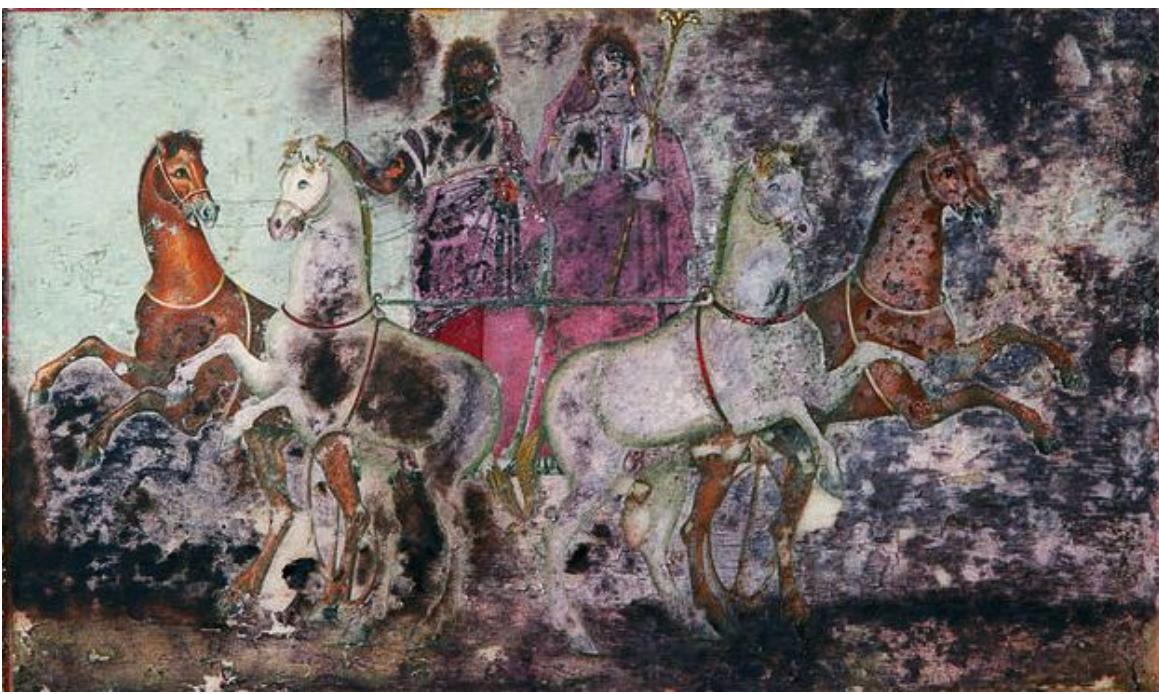

Η τοιχογραφία που φέρει τον τίτλο «Τάφος της Περσεφόνης», παρουσιάζει στη στενή πλευρά τη Δήμητρα καθισμένη σ' ένα βράχο περίλυπη για την απώλεια της Περσεφόνης.

Ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Στέλιος Λυδάκης, σημειώνει:

«...ενέχει κάτι από το γρήγορο σκισάρισμα «μπρεσιονιστικής» υφής: κάτι ανάλογο με αυτό που έχουμε στα ελαιογραφικά σκίτσα νεοτέρων ζωγράφων... η τοιχογραφία του μακεδονικού τάφου έχει πολλές αρετές που μαρτυρούν ότι έγινε από το χέρι έμπειρου ζωγράφου. Κυρίως ο τρόπος που ο Πλούτων αρπάζει και κρατεί στο άρμα του την κατατρομαγμένη Περσεφόνη, με τη θαυμαστή προοπτική του τροχού που τη βρίσκουμε και σε άλλες αρπαγές και μάλιστα σε ανάγλυφα, είναι στοιχεία που αναλογούν σε ένα σπουδαίο έργο».[1]

Στην ενημέρωση των δημοσιογράφων η Προϊσταμένη της ΚΗ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Κατερίνα Περιστέρη, μίλησε για το νέο εύρημα. Στην ερώτηση ποια σχέση μπορεί να έχει η αρπαγή της Περσεφόνης με το συγκεκριμένο μνημείο, απάντησε ότι «η αρπαγή είναι ένα καθαρά ταφικό θέμα. Έχουμε -είπε- ένα ακόμη δείγμα χρονολόγησης του τάφου: Τελευταίο τέταρτο του 4ου αιώνα π.Χ.».

Ποια σχέση μπορεί να υπάρχει στην αναπαράσταση της αρπαγής της Περσεφόνης με τη δυναστεία των Τημενιδών, ήταν ένα άλλο ερώτημα στο οποίο απάντησε η Γενική Γραμματέας του Υπουργείου Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη: «Βρίσκουμε την σκηνή της αρπαγής της Περσεφόνης στην τοιχογραφία του λεγόμενου τάφου της Περσεφόνης, στο βασιλικό νεκροταφείο των Αιγών. Έχουμε και δεύτερη απεικόνιση με τον Πλούτωνα και την Περσεφόνη, σε σκηνή ιερού γάμου, στο ερεισίνωτο του μαρμάρινου θρόνου, στον τάφο της Ευρυδίκης, μητέρας του Φιλίππου, στις Αιγές».[2]

«Οι σκηνές αυτές συνδέονται με τις λατρείες του κάτω κόσμου, με την Ορφική λατρεία- κάθοδος στον Άδη-καθώς και με τις διονυσιακές τελετές. Ο εκάστοτε επικεφαλής του οίκου των Μακεδόνων ήταν ο αρχιερέας αυτών των λατρειών. Σας θυμίζω την πρόσφατη έρευνα του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος» για τα κατάλοιπα της μάσκας που βρέθηκαν στα κατάλοιπα των οστών του Φιλίππου. Σύμφωνα με τους ειδικούς ήταν η μάσκα, την οποία φορούσε ο Φίλιππος στις ορφικές τελετές. Επομένως, η παράσταση στην περίπτωση μας έχει συμβολική σημασία, η οποία μπορεί να δηλώνει κάποια σχέση του «ενοίκου» του τάφου, με τον μακεδονικό οίκο. Ο πολιτικός συμβολισμός είναι πολύ ισχυρός σε όλες τις εποχές».

«Χωρίς αμφιβολία ο νεκρός ήταν εξαιρετικά σημαντικός», είπε η κ. Περιστέρη, η οποία εξήγησε γιατί δεν έχει βρεθεί ένα κανένα κινητό εύρημα κατά την ανασκαφή: «Έχουμε βρει κινητά, όπως κεραμική, καρφιά κ.ά. Όμως δεν μπορούμε να τα βάλουμε όλα σ' ένα δελτίο τύπου. Δεν μπορούμε να πούμε βρέθηκαν όστρακα ή καρφιά. Όλα χρειάζονται συντήρηση και όλα χρειάζονται μελέτη».

Σε ό,τι αφορά στη φθορά που υπάρχει στο κέντρο περίπου του ψηφιδωτού και στο ερώτημα αν προήλθε από φθορά ή από τυμβωρυχία, η κ. Περιστέρη απάντησε ότι «φαίνεται ότι δεν είναι φυσική φθορά».

«Δεν κτίζουμε σπίτι. Η ανασκαφή μας οδηγεί. Ότι λέμε είναι σχετικό. Δεν ξέρουμε να σας πούμε ημερομηνίες. Δεν τρέχουμε, μας οδηγεί η ανασκαφή», ήταν το σχόλιό της στο ερώτημα πότε θα ολοκληρωθεί η ανασκαφή.

Άλλωστε, αξία έχει το ταξίδι και όχι ο προορισμός, αξία έχει ότι μέσα στη δύσκολη περίοδο που διανύει η χώρα, με ανακαλύψεις όπως η συγκεκριμένη, συνειδητοποιούμε την ταυτότητά μας, ξαναβρίσκουμε τις ρίζες μας, την παράδοσή μας, την ιστορία μας.

Κατερίνα Χουζούρη

[1] Λυδάκη Σ., 2002, Αρχαία Ελληνική Ζωγραφική και οι απηχήσεις της στους νεότερους χρόνους, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα

[2] Αξίζει να σημειωθεί ότι ο τάφος της Ευρυδίκης της μητέρας του Φιλίππου, ανακαλύφθηκε το 1987 από τον Μανώλη Ανδρόνικο. Στον τάφο βρέθηκε θρόνος ο οποίος είναι διακοσμημένος με μία αναπαράσταση της Περσεφόνης και του Άδη, σε άρμα που σέρνουν τέσσερα άλογα

<http://bitly.com/1zh75jV>